

Prof. dr hab. Gabriela Szendzielorz-Jungiewicz

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach

Katowice, 10.09.2022

RECENZJA

w sprawie postępowania doktorskiego w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne mgra Igora Torbickiego wszczętego w dniu 15 września 2020 postanowieniem Senatu Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku.

Podstawowe dane o kandydacie

Igor Torbicki ukończył Akademię Muzyczną im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku w klasach fortepianu: prof. Andrzeja Artykiewicza (studia I stopnia), st. wykł. Kordiana Góry (studia II stopnia ukończone z wyróżnieniem) oraz dra hab. Piotra Słopeckiego (studia III stopnia). Podczas studiów magisterskich uczył się również w Petersburskim Państwowym Konserwatorium Muzycznym im. Mikołaja Rimskiego-Korsakowa w klasie fortepianu prof. Jekatieriny Murinej.

Jest laureatem konkursów ogólnopolskich i międzynarodowych. Zdobył m.in.: III i II nagrodę w XII i XIII Konkursie Pianistycznym im. Ludwika Stefańskiego i Haliny Czerny-Stefańskiej (2010, 2012), na obu edycjach zdobywając Nagrodę Specjalną za najlepsze wykonanie utworów J.S. Bacha; III nagrodę na Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym w Augustowie (2012); III nagrodę i Nagrodę Specjalną za najlepsze wykonanie utworów F. Chopina na Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym im. Wiktora Mierżanowa w Bułgarii (2014); II miejsce oraz Nagrodę Specjalną Dziekana Long Island Conservatory of Music Międzynarodowego Konkursu Muzycznego im. Samara Sawszyńskiego w Sankt-Petersburgu (2017); I miejsce podczas *Musical Fireworks in Baden-Württemberg* w Niemczech (2017); II miejsce na Stockholm International Music Competition (2017); Nagrodę Główną Konkursu Muzyki XX i XXI wieku dla młodych wykonawców w Radziejowicach (2018); zwyciężył w Międzynarodowym Konkursie Interpretacji Muzyki Współczesnej w Rieti we Włoszech (2021).

Na przełomie lat 2018 i 2019 rozpoczął intensywną działalność w charakterze akompaniatora, zdobywając dyplomy za wyróżniający akompaniament podczas Stockholm International Music Competition, Ogólnopolskiego Konkursu Kontrabasowego im. Bonawentury Nancki oraz Festiwalu Klarinetowego w Piotrkowie Trybunalskim.

Doskonalił swoje umiejętności biorąc udział m.in. w Warszawskich Warsztatach Pianistycznych (2008-2012) pracując pod kierunkiem takich pedagogów jak: Alexey Sokolov, Czesław Stańczyk, Adam Podrez, Joanna Kurpiowska, Elżbieta Stefańska, Waldemar Wojtal, Zofia Antes, Piotr Paleczny, Anna Jastrzębska-Quinn, Marek Toporowski, Paweł Skrzypek, Alexey Peskanov, Berndt Goetzke, Volker Stenzl, Aleksander Wierszynin, Ewa Pobłocka, Andriej Pietuchow, Atanas Kurtev, Ilja Ivari i innych.

Działalność koncertowa pianisty obejmuje liczne koncerty w Polsce i poza granicami kraju. Występował m.in. w Sali Koncertowej Konserwatorium im. Piotra Czajkowskiego w Moskwie, Sali Koncertowej Konserwatorium im. Mikołaja Rimskiego-Korsakowa w Sankt-Petersburgu, Sali Koncertowej Europejskiego Centrum Muzyki Krzysztofa Pendereckiego w Lusławicach, Studiu Koncertowym Radia Gdańsk im. Janusza Hajduna, Studiu Koncertowym Polskiego Radia im. Witolda Lutosławskiego, Sali Koncertowej Zamku Królewskiego w Warszawie, Auli Nova Akademii Muzycznej w Poznaniu, a także innych salach koncertowych w Rosji, na Białorusi oraz we Włoszech.

Występował również w ramach festiwali i cykli koncertowych m.in. na: Festiwalu im. Wiktora Mierzanowa w Moskwie, gdańskim festiwalu *NeoArte. Synteza Sztuki*, festiwalach studenckich z cyklu *Mikstury Kultury*, krakowskim cyklu koncertowym *GloSpat*, Festiwalu Muzyki Współczesnej *Nowe Fale* w Gdańsku, bydgoskim festiwalu *Nowa Muzyka*, ogólnopolskim festiwalu *Muzyka Naszych Czasów* organizowanego przez stowarzyszenie Akademia Krzysztofa Pendereckiego (w ramach tego wydarzenia dokonał nagrania dla wytwórni fonograficznej DUX), gdańskim cyklu koncertowym *Nowa Muzyka w Starym Ratuszu*, festiwalu *Gdańscy Pianiści Miastu*, cyklu koncertowym *Chopin nad wodami Motławy*, Festiwalu Pianistyki Polskiej w Słupsku, Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Współczesnej *Warszawska Jesień*.

Pianista prowadzi także działalność naukową i publicystyczną. Był dwukrotnym uczestnikiem Ogólnopolskiej Sesji Naukowej "Idee muzyki – ideologie w muzyce", gdzie wygłosił dwa referaty: *Wybrane zagadnienia ideologizacji muzyki w ZSRR* (2016) oraz *Koncepcja muzyki w platońskim państwie idealnym* (2017). W roku

2018 oraz 2019 wzięły udział w gdańskiej oraz poznańskiej Ogólnopolskiej Konferencji Doktorantów Uczelni Muzycznych, gdzie wygłosił referaty: *Skrajności ideologiczne w muzyce* oraz *Polifonia w muzyce elektroakustycznej z wykorzystaniem fortepianu*. Drugi z tych tematów powtórzył w zmienionej formie podczas gdańskiej konferencji „Koncepcja/realizacja/percepcja” w 2019 roku dotyczącej muzyki elektroakustycznej. Referat został opublikowany drukiem w monografii zbiorowej.

Igor Torbicki regularnie uprawia także publicystykę jako współpracownik portalu gamemusic.pl oraz magazynu Gamemusic, gdzie publikuje teksty dotyczące muzyki nowych mediów. Pisze również dla Ruchu Muzycznego o trójmiejskich wydarzeniach muzycznych np. o: Festiwalu Goldbergowskim, Międzynarodowym Dniu Muzyki oraz Gdańskiej Jesieni Pianistycznej.

Jest laureatem Nagrody Prezydenta Miasta Płocka, wielokrotnym laureatem Stypendium Rektora Akademii Muzycznej dla najlepszych studentów, Stypendium Rektora Akademii Muzycznej dla najlepszych doktorantów, a także Stypendium Kulturalnego Miasta Gdańska.

Artystyczna praca doktorska

Praca doktorska pana mgr Igora Torbickiego " W poszukiwaniu postmodernizmu. Twórczość Pawła Mykietyna na fortepian solo" składa się z dzieła artystycznego oraz jego opisu w języku polskim i angielskim. Promotorem jest dr hab. Piotr Słopecki.

Dziełem artystycznym jest płyta CD z nagrałymi następującymi utworami Pawła Mykietyna:

Epifora na fortepian i taśmę (wersja taśmy z roku 2016)

Cztery preludia

Klavierstück for Casio CTK731

Dwie Arabeski

Epifora na fortepian i taśmę (wersja taśmy z roku 1996)

Płyta jest bardzo interesująca. Prezentuje cały dotychczasowy dorobek Pawła Mykietyna na fortepian solo. Jedynie *Cztery preludia* zostały wydane drukiem, pozostałe partytury są kopiami rękopisu kompozytora (*Epifora*, *Klavierstück*) i

wersją elektroniczną nut udostępnioną przez kompozytora (*Dwie Arabeski*). Wszystkie nagrania zostały zrealizowane przez Studio Nagrań Akademii Muzycznej w Gdańsku przez Dominika Zajączkowskiego i Piotra Rodaka z wyjątkiem utworu *Dwie Arabeski* zrealizowanego przez Duckjack Productions.

W jednej i drugiej wersji *Epifory* Igor Torbicki świetnie współgra z materiałem nagrany na taśmie zarówno pod względem dostosowania brzmienia jak i czasu. Wspaniale buduje dramaturgię utworu. Zwraca uwagę energia i ekspresja gry.

Preludia są bardzo kolorowe pod względem dźwiękowym i zróżnicowane wyrazowo - mamy tu: ostre akcenty na planie dramatycznych oktaw w *I Preludium*; subtelne brzmienie i spokojne rozplanowanie ekspresji w *II Preludium*; wirtuozowski rozmach pełnego blasku *III Preludium*; uporczywe, głośne, obsesyjnie powtarzane szybkie przebiegi szesnastkowe skontrastowane z oniryczną częścią środkową *IV Preludium*.

Ciekawym pomysłem jest dołączenie nagrania *Klavierstück for Casio CTK731* choć trudno tu oceniać brzmienie i charakter interpretacji, skoro wyboru barwy dokonuje sam instrument. Niemniej jednak to wykonawca naciska klawisze i robi to bardzo precyzyjnie rytmicznie.

Dwie Arabeski to utwór, w którym pianista realizuje ciągłe ritenuto a później accelerando wykonując tremolanda i repetycje przerywane różnej długości pauzami. Doktorant imponuje tu lekkością i wyrównaniem szybkich, naprzemiennych dźwięków, precyzją repetycji, dobrym wysłuchaniem pauz i swobodą w panowaniu nad agogiką.

Igor Torbicki wykazał się świetnym warszatem pianistycznym i głębokim wniknięciem w idee kompozytora. Jego interpretacja jest barwna i niezwykle przekonująca muzycznie. Podziwu godna jest precyzja artykulacyjna, rytmiczna oraz doskonałe wyczucie czasu. Przekonują samodzielne wybory dynamiki, często przez kompozytora nieokreślonej. Skrupulatnie dbając o wszystkie szczegóły starannie kształtuje formę utworów ani na chwilę nie tracąc napięcia muzycznego.

Poza drobnymi usterkami (np. *III Preludium* - słabo słyszalne: h razkreślne w środkowym głosie taktu 31, oktawa cis kontra cis wielkie w basie taktu 33, nieprecyzyjne e dwukreślne w środkowym głosie taktu 35; *Dwie Arabeski* - inna ilość szybkich repetowanych dźwięków niż zapisana przez kompozytora w taktach 145, 188) omawiana płyta ma dużą wartość artystyczną. Może być istotną inspiracją dla kolejnych pianistów zainteresowanych włączeniem tych utworów do swojego repertuaru.

Część opisowa składa się ze Wstępu, 6 rozdziałów:

I. Krótka biografia Pawła Mykietyna w kontekście jego twórczości fortepianowej

II. Problem postmodernizmu

III. *Cztery preludia*

IV. *Epifora* na fortepian i taśmę - dialog tradycji z nowoczesnością

V. *Klavierstück for Casio CTK731*. Uszlachetnienie kiczu

VI. *Dwie Arabeski*. Nowa technika kompozytorska

oraz Konkluzji, Aneksu i Bibliografii.

We Wstępie Igor Torbicki pisze o problemach związanych z interpretacją teoretyczną i praktyczną realizacją muzyki Pawła Mykietyna.

W rozdziale I Doktorant zastanawia się nad rolą fortepianu w muzyce Mykietyna.

W rozdziale II pisze o zastosowaniu definicji postmodernizmu do scharakteryzowania twórczości kompozytora – poprawnej w ogólnikach ale w szczegółach mającej zastosowanie tylko częściowe.

W rozdziale III omawia kolejno poszczególne preludia Mykietyna, zwraca uwagę na rozwiązania fakturalne, dynamikę, dramaturgię. Podaje serie zastosowane w *III Preludium*. Podkreśla że „kompozytor prowadzi grę konwencjami ale nie jest to gra surkonwencjonalistyczna”, zastanawia się nad umownymi nawiązaniem do estetyki postmodernizmu w tych utworach i pisze o konieczności wyzbycia się „konserwatywnych sposobów gry” (np. frazowania).

W rozdziale IV przedstawia kwestie techniczne związane z odtwarzaniem warstwy elektronicznej *Epifory*, wyjaśnia tytuł, strukturę formalną dzieła, opisuje wpływ niedoskonałości warstwy elektroakustycznej na wykonanie, omawia tekst Redbada Klynstry recytowany przez niego na taśmie, pisze o realizacji nowej taśmy z 2016 roku, wybranych aspektach wykonywania i znaczeniu utworu dla polskiej muzyki elektroakustycznej.

Rozdział V dotyczy zagadnień estetycznych utworu *Klavierstück for Casio CTK731*.

W rozdziale VI omawia zasadę stosowania przez Mykietyna ciągłego ritenuta i acceleranda w utworze *Dwie Arabeski*, podaje funkcje matematyczne i ich wykresy, według których agogika tu funkcjonuje oraz związane z tym problemy wykonawcze.

W Konkluzji Doktorant jeszcze raz podkreśla jak złożonym procesem jest interpretacja pianistyczna utworów Mykietyna i krótko omawia dwa nagrania płytowe utworów tego kompozytora dokonane przez Szymona Nehringa (*Cztery Preludia*) oraz Annę Stempin-Jasnowską (*Epifora, Cztery preludia, Sonety Szekspira, Koncert fortepianowy*). Podsumowuje pracę podkreślając, że każda kompozycja Mykietyna „okazuje się pewnym zaskoczeniem”.

W Aneksie Torbicki prezentuje wybrane fragmenty swojego wywiadu z Pawłem Mykietynem.,

Pracę kończy krótka Bibliografia obejmująca książki, artykuły (także w języku angielskim), źródła elektroniczne, partytury.

Opis jest przeprowadzony w sposób logiczny i precyzyjny. Autor rzetelnie przedstawia utwory i wnikliwie poszukuje idei kształtujących tę muzykę. Podaje liczne, dokładnie wyjaśnione przykłady nutowe ilustrujące omawiane zagadnienia. Dla pianistów zainteresowanych nową muzyką cenna jest analiza problemów wykonawczych, z którymi Doktorant zetknął się podczas pracy nad interpretacją. Po usunięciu drobnych błędów literowych (np. kilkukrotne pojawienie się słowa heksakord zamiast heksachord) praca warta jest druku.

Konkluzja

Wysoko oceniam i przyjmuję Rozprawę doktorską pana mgra Igora Torbickiego. Zarówno dzieło artystyczne jak i jego opis zasadniczo poszerzają naszą wiedzę o muzyce Pawła Mykietyna i mogą przyczynić się do popularyzacji utworów tego jednego z ciekawszych współczesnych kompozytorów polskich. Wobec znikomej ilości dostępnych materiałów teoretycznych dotyczących tej muzyki, nielicznych istniejących nagrań i małej dostępności nut stanowi istotny wkład w utrwalenie polskiej kultury muzycznej. Recenzowana Rozprawa doktorska spełnia warunki określone w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Gabriela Szendzielorz-Jungiewicz

Prof. dr hab. Gabriela Szendzielorz-Jungiewicz